Zajištění majetku při nároku v jiné zemi EU

Česko

1 Jaké druhy opatření existují?

Předběžná opatření:

Předběžná opatření slouží k tomu, aby byly předběžně, tj. prozatímně upraveny poměry účastníků nebo pro případ, že je zde obava z ohrožení výkonu soudního rozhodnutí.

Obecně jsou předběžná opatření vydávaná před zahájením řízení ve věci samé upravena v § 74 a násl. občanského soudního řádu (zákon č. 99/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a předběžná opatření vydávaná po zahájení řízení ve věci samé jsou upravena v § 102 zákona č. 99/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zvláštní předběžná opatření pro určité specifické situace jsou upravena v zákoně o zvláštních řízeních soudních (zákon č. 292/2013 Sb.), a to předběžné opatření upravující poměry nezletilého dítěte, které se ocitlo ve stavu nedostatku řádné péče (§ 452 a násl.), a dále předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí (§ 400 a násl.). Zároveň § 12 zákona č. 292/2013 Sb. stanoví některá speciální pravidla doplňující obecnou úpravu předběžných opatření pro typy řízení, která spadají do působnosti tohoto zákona.

Zajištění důkazů:

K zajištění důkazů dochází tehdy, je-li tu obava, že důkaz nebude možné později provést vůbec nebo by jej bylo možné provést jen s velkými obtížemi (např. vadné plnění z kupní smlouvy, kdy předmět smlouvy tvoří zboží podléhající zkáze či výslech svědka, který je vážně nemocen a je v ohrožení života).

2 Za jakých podmínek lze tato opatření vydat?

2.1 Postup

Předběžná opatření:

Dle § 74 zákona č. 99/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů se řízení o vydání předběžného opatření zahajuje na návrh.

Dle § 12 zákona č. 292/2013 však lze nařídit předběžné opatření bez návrhu, lze-li i bez návrhu zahájit řízení samotné (tedy např. řízení ve věcech péče o nezletilé, řízení o svéprávnosti, řízení opatrovnické, řízení ve věcech nezvěstnosti a smrti). Soud v takových případech vydání předběžného opatření nařídí sám, z úřední povinnosti.

Příslušný soud pro vydání předběžného opatření je soud, který je příslušný ve věci samé; výjimky z tohoto pravidla jsou stanoveny v §§ 400 a 453 zákona č. 292/2013 Sb.

Zajištění důkazů lze provést:

Před zahájením řízení ve věci samé, na návrh. Příslušný je soud, který by byl příslušný ve věci, nebo soud, v jehož obvodu se nachází ohrožený důkazní prostředek.

K zajištění důkazů může dojít v průběhu řízení, a to i bez návrhu.

V případě, že nehrozí nebezpečí z prodlení, mají účastníci ve věci samé právo být přítomni u zajištění důkazů.

Důkaz může být zajištěn také notářským zápisem nebo exekutorským zápisem, jestliže se daná skutečnost odehrála v přítomnosti notáře nebo soudního exekutora nebo jestliže notář nebo soudní exekutor osvědčil stav věci.

2.2 Hlavní podmínky

Předběžné opatření lze nařídit:

Je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků;

je-li tu obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.

Zatímní úprava poměrů

Posouzení, zda je dána potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků, závisí na okolnostech konkrétního případu. Předběžné opatření bude nařízeno jen, pokud bude potřeba zatímní úpravy právních poměrů účastníků dostatečně prokázána. U ostatních okolností významných pro nařízení tohoto předběžného opatření postačí, že budou alespoň osvědčeny skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení povinnosti předběžným opatřením.

Ohrožení výkonu rozhodnutí

Nařízení předběžného opatření pro obavu, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen, vyžaduje, aby oprávněnému svědčilo rozhodnutí, popřípadě listina, která je titulem pro výkon rozhodnutí. Předběžné opatření lze nařídit jen, dokud se rozhodnutí nestalo vykonatelným, nebo jsou-li tu vážné důvody, pro které oprávněný dosud (dočasně) nemohl přistoupit k vymáhání splnění uložené povinnosti cestou výkonu rozhodnutí. Současně musí být prokázány skutečnosti, které odůvodňují obavu, že by výkon rozhodnutí byl ohrožen (zejména v důsledku chování dlužníka).

Návrh na nařízení předběžného opatření musí obsahovat náležitosti dle § 42 odst. 4 a dle § 75 zákona č. 99/1963 Sb., mimo jiné:

údaj o tom, kterému soudu je návrh určen

kdo návrh činí a jaké věci se týká, tj. vylíčení skutečností, které odůvodňují takové předběžné opatření, jaké je navrhováno

co se návrhem sleduje, tj. jakého předběžného opatření se navrhovatel domáhá

podání musí obsahovat označení dne, v němž bylo vyhotoveno a podpis podatele nebo jeho zástupce

vylíčení skutečností o tom, že je třeba zatímně upravit poměry účastníků nebo že je tu obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.

K návrhu je nutné připojit listiny, jichž se navrhovatel dovolává.

Navrhovatel je povinen, bez výzvy soudu z vlastní iniciativy, složit nejpozději v den podání návrhu soudu peněžní jistotu ve výši 10.000 Kč, a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50.000 Kč. Z povinnosti složit jistotu jsou vyňaty návrhy z důvodů sociálních (např. ve věci výživného, věci pracovní, náhrada újmy na zdraví). Nesložení jistoty je důvodem pro odmítnutí návrhu.

Stanovená jistota slouží k zajištění nároku na náhradu škody nebo jiné újmy, která může vzniknout následkem nařízení předběžného opatření účastníku řízení nebo třetím osobě (osobám, které nebyly účastníky řízení o předběžné opatření).

V § 12 odst. 3 zákona č. 292/2013 Sb. je stanovena výjimka pro složení jistoty dle tohoto zákona.

Zajištění důkazů:

Před zahájením řízení ve věci samé lze na návrh zajistit důkaz, je-li obava, že později jej nebude možno provést vůbec nebo jen s velkými obtížemi. Zajištění důkazu se neprovede, jestliže je nepochybné, že takový důkaz nemůže mít v řízení o věci žádný význam. Soud odmítne provést navrhované zajištění, pokud

má pochyby, že navrhovatel svým návrhem ve skutečnosti sleduje zajištění důkazu, ale jiné cíle (např. získat jinak nepřístupné informace o činnosti jiné osoby apod.).
Návrh na zajištění důkazu musí kromě obecných náležitostí obsahovat popis skutečností tvořící předmět dokazování. Dále je nutné přesně označit důkazní prostředek, jenž má být zajištěn.

3 Účel a povaha opatření?

3.1 Jaké druhy majetku mohou být předmětem takových opatření?

Předběžná opatření:
Dle § 76 občanského soudního řádu předběžným opatřením může být účastníku například uloženo, aby platil výživné, aby složil peněžitou částku nebo věc do úschovy u soudu, nenakládal s určitými věcmi nebo právy nebo něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel. Opatření se může týkat jakékoliv věci ve vlastnictví dotčeného účastníka.
Soud může předběžným opatřením uložit povinnost někomu jinému než účastníku, pokud to lze spravedlivě žádat (např. když někdo kupuje nemovitost s plným vědomím, že ji kupuje od vlastníka, který řádně neplní své platební povinnosti vůči svým věřitelům).
Zvláštní předběžná opatření dle zákona č. 292/2013 Sb.:
Zvláštní předběžné opatření upravující poměry dítěte dle § 452 a násl. se použije, ocitlo-li se nezletilé dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o dítě pečovat, nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen. Soud upraví předběžným opatřením poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu tak, že nařídí, aby dítě bylo umístěno ve vhodném prostředí, které v usnesení označí.
Zvláštním předběžným opatřením dle § 400 a násl. lze uložit odpůrci, aby opustil společné obydlí, i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval; zdržel se setkávání s navrhovatelem či se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem. Návrh musí obsahovat vylíčení skutečností, které osvědčují, že je společné bydlení navrhovatele a odpůrce v domě nebo bytě, ve kterém se nachází společná domácnost, pro navrhovatele nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči navrhovateli nebo jinému, kdo ve společné domácnosti žije, anebo vylíčení skutečností, které osvědčují nežádoucí sledování nebo obtěžování navrhovatele.
Zajištění důkazů:
Návrh by měl rovněž obsahovat odůvodnění, kterým navrhovatel vysvětluje, proč navrhuje zajištění důkazu. Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů a právnických osob atd.
Zvláštním zajištěním důkazů je zajištění předmětu důkazního prostředku ve věci týkající se práv z duševního vlastnictví (§ 78b zákona č. 99/1963 Sb.). Aktivní věcnou legitimaci má ten, kdo osvědčil porušení práva z duševního vlastnictví. Příslušný je krajský soud, v jehož obvodu je zajišťovaný předmět. Lze zajistit: předmětné zboží; materiál a nástroje; dokumenty týkající se předmětného zboží.

3.2 Jaké jsou účinky těchto opatření?

Předběžná opatření:
Předběžné opatření je rozhodnutí prozatímního charakteru, které má ochránit navrhovatele. Jde o ochranu jeho porušeného nebo ohroženého práva. Navrhovatel vydáním předběžného opatření nezískává práva, o kterých má být rozhodnuto teprve v budoucnu. Nejde též o řešení prejudiciální otázky. Rovněž samotná existence vydaného předběžného opatření nesmí ovlivnit rozhodování soudu ve věci samé. Dlužník může i po vydání předběžného opatření dále nakládat se svým majetkem, musí se však chovat v souladu s vydaným opatřením.
Tomu, kdo hrubě ztěžuje postup řízení zejména tím, že se nedostaví bez vážného důvodu k soudu nebo neuposlechne příkazu soudu, může soud uložit pořádkovou pokutu do výše 50 000 Kč. Nesplní-li povinný dobrovolně to, co mu ukládá rozhodnutí o předběžném opatření, je toto rozhodnutí vynutitelné soudem. Sankce za maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání je stanovena také v trestním zákoníku, jedná se o § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb. a přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

3.3 Jaká je platnost těchto opatření?

Předběžná opatření:
Předběžné opatření na určitou dobu
Soud může v usnesení o nařízení předběžného opatření stanovit, že bude trvat jen po určitou dobu, i když se toho žalobce (navrhovatel) nedomáhal.
Uložení povinnosti podat žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení
Nařídí-li soud předběžné opatření, uloží také navrhovateli (žalobci), aby podal u soudu návrh na zahájení řízení (žalobu) ve věci samé, a to ve lhůtě, kterou současně stanoví.
Předběžné opatření zůstává v platnosti až do svého zániku nebo do zrušení soudem.
Předběžné opatření zanikne, jestliže navrhovatel nepodal ve lhůtě soudem určené návrh na zahájení řízení; jestliže nebylo návrhu ve věci samé vyhověno; jestliže bylo návrhu ve věci samé vyhověno a uplynulo patnáct dní od vykonatelnosti rozhodnutí o věci; nebo pokud uplynula určená doba trvání předběžného opatření.
Předběžné opatření soud zruší, jestliže pominou důvody, pro které bylo nařízeno.
Předběžné opatření dle § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb. bude trvat měsíc od jeho vykonatelnosti (§ 408) a jeho trvání může být, v závislosti na zahájení ve věci samé, prodlouženo.
Předběžné opatření dle § 452 a násl. zákona č. 292/2013 Sb. bude trvat měsíc od jeho vykonatelnosti (§ 459) a jeho trvání může být prodlouženo.
Zajištění důkazů:
Zajištění důkazu se provede v době stanovené soudem nebo v nejbližším možném termínu. Účastníci řízení mohou být přítomni u zajištění důkazu, nemají však právo tam být, existuje-li nebezpečí z prodlení. Po zahájení řízení ve věci samé mají účastníci právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny. Může rovněž dojít k výslechu účastníků.

4 Je možné podat proti těmto opatřením opravný prostředek?

Předběžná opatření:
O předběžném opatření se rozhoduje usnesením. Usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření, je vykonatelné vyhlášením. Nedošlo-li k vyhlášení, je vykonatelné, jakmile bylo doručeno tomu, komu ukládá povinnost. Písemné vyhotovení předběžného opatření se vedle účastníků doručuje též třetí osobě (pokud ji byla uložena povinnost), a jde-li o povinnost nenakládat s nemovitostí, doručuje se příslušnému katastrálnímu úřadu. Usnesení o předběžném opatření je vykonatelné vyhlášením, popř. doručením (§ 76d občanského soudního řádu) a je titulem pro výkon rozhodnutí.
Odvolání proti usnesení o předběžném opatření je přípustné. Odvolání se podává u soudu, který vydal napadané rozhodnutí, o odvolání však rozhodují soudy druhého stupně, tj. soudy krajské nebo soudy vrchní. Odvolání se podává do patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí.

Přípustné odvolání podané včas oprávněnou osobou způsobuje, že rozhodnutí nenabývá právní moci, dokud o odvolání pravomocně nerozhodne odvolací soud. Usnesení o předběžném opatření je však vykonatelné (tj. postupuje se podle něj) uplynutím lhůty k plnění, která počíná běžet od jeho doručení, popř. je vykonatelné doručením, nebyla-li v něm uložena povinnost k plnění. Soud může rozhodnout, že usnesení o nařízení předběžného opatření je vykonatelné až po právní moci rozhodnutí, jestliže tomu nebrání povaha předběžného opatření nebo jestliže tím nebude zmařen jeho účel.
Zákon č. 292/20013 obsahuje v § 409, respektive v § 463, ustanovení o odvolání pro zvláštní předběžná opatření dle tohoto zákona.
Poslední aktualizace: 09/11/2020
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.